

Η παρά φύσιν, η φυσική και η Θεϊκή ζωή

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας

Μία εβδομάδα μετά την Πεντηκοστή, «πάλιν άγομεν εορτήν», μνημονεύοντας όλους όσους σε αυτή τη ζωή ευαρέστησαν στον Κύριο και έγιναν μέτοχοι της άληκτης ζωής Του. Την προηγούμενη Κυριακή εορτάσαμε την επιδημία του Παρακλήτου και σήμερα η άμωμη Εκκλησία με τη σοφία που τη διακρίνει, θέσπισε τη μνεία των ευκλεών καρπών του Αγίου Πνεύματος, των Αγίων Πάντων. Οι Άγιοι σε κάθε εποχή αποτελούν απτά τεκμήρια της αλήθειας του Θεού και της θαυμαστής σκηνής που έχτισε πάνω στη γη με την επιδημία του Αγίου Πνεύματος. Μαρτυρούν τη γνησιότητα της Εκκλησίας, που στους κόλπους της φέρει επίγειους Αγγέλους και Ουράνιους ανθρώπους.

Μυστικό Πρόσωπο το Πνεύμα το Άγιο, κεκρυμμένος φίλος, αλλά αποκαλύπτεται περίτρανα με τα χαρίσματά Του στους Αγίους. Η μορφή του Χριστού ζωγραφίζεται στην καρδιά των πιστών από το Πνεύμα της Αληθείας και το Πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος αποτυπώνεται στους Αγίους της Εκκλησίας ανά τους αιώνες. Το Πνεύμα το Άγιο προσδίδει εσχατολογικό προσανατολισμό στη ζωή του ανθρώπου,

καθώς ζωοποιεί την αναμενόμενη παρουσία του Χριστού ήδη στον παρόντα αιώνα, παρουσία πεπυρωμένη, που αναλώνει και καταργεί τον άνομο[1], ενώ συνάμα ανάβει κάμινο πόθου στις καρδιές «των ηγαπηκότων την επιφάνειαν Αυτού»[2] και τους καθιστά ικανούς να «αποθέσουν πάσαν την βιωτικήν μέριμναν».

Οι Άγιοι κατεξοχήν πραγμάτωσαν στην ύπαρξή τους την υποστατική αρχή, όπως την περιγράφει ο άγιος Σωφρόνιος. Η βιοτή τους, ενεργεί το μυστήριο της Πεντηκοστής «εν παντί καιρώ», καθώς ελκύει στα πρόσωπά τους τη χάρη του Αγίου Πνεύματος και την απλώνει στον κόσμο, για τον οποίο αυτοί ακάματα μεσιτεύουν. «Το Άγιο Πνεύμα τους εξέλεξε, για να προσεύχονται για όλον τον κόσμο και τους έδωσε πηγές δακρύων»[3]. «Ο Κύριος χάρισε το Άγιο Πνεύμα στους Αγίους, και αυτοί μας αγαπούν με το Άγιο Πνεύμα... Το Άγιο Πνεύμα εκχέει στους εκλεκτούς Του τόσο μεγάλη αγάπη, ώστε οι ψυχές τους, σαν από κάποια φλόγα καίγονται από την επιθυμία να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και να δούν τη δόξα του Κυρίου»[4].

Υπάρχουν τρία είδη ζωής: Η παρά φύση, η φυσική και η Θεϊκή. Η παρά φύση είναι η δαιμονική ζωή, που συνίσταται στη λήθη της αιωνιότητας και στο μίσος για Θεό και άνθρωπο[5]. Η φυσική, που διαγράφεται στην αγάπη του ανθρώπου για «τους αγαπώντας αυτόν»[6], δεν είναι μεν κατακριτέα, αλλά δεν επαρκεί για τη σωτηρία. Η υπερφυσική ζωή που διήγαν οι Άγιοι, στοχεύει να αποδώσει στον Κύριο το «θερμότερον φίλτρον» που Του χρωστούμε, σύμφωνα με την εντολή Του. Τα προστάγματα του Κυρίου δεν αναφέρονται στη φυσική ζωή που είναι δεδομένη,

αλλά στην υπερφυσική και δόθηκαν για να αποσπάσουν τον άνθρωπο από τα πρόσκαιρα και σαλευόμενα, για να τον ανυψώσουν στο υπερβατικό επίπεδο της θείας αγάπης. Το Άγιο Πνεύμα θεραπεύει «πάσαν πληγήν κεκρυμμένην εν ημίν», αποδιώχνει τη μάστιγα της λήθης του Θεού, ανακαινίζει την ψυχή και οδηγεί πρώτα στο κατά φύση και εν συνεχεία στο υπέρ φύση, όπως διαπιστώνεται στα πρόσωπα των Αγίων όλων των γενεών. Στον πιστό που γεύεται τη δωρεά Του, δίνει αμετάκλητη φορά προς τα άνω, διότι κάθε χωρισμός από τον Δημιουργό του, έστω και ολιγοχρόνιος, δημιουργεί στην καρδιά οξύ πόνο και βιώνεται ως ζοφερό σκότος, κόλαση φρικτή, φθορά θανάτου. Στα μάτια του κόσμου η κατάσταση αυτή εμφανίζεται ως μωρία. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Απόστολο, είναι «σοφώτερη της σοφίας των ανθρώπων»[7], διότι ο Θεός έσωσε τον άνθρωπο με τη μωρία και το ασθενές της αγάπης Του. Όπως γράφει ο άγιος Σιλουανός: «Η ψυχή από την αγάπη του Κυρίου είναι σαν να παραφρόνησε· κάθεται, σιωπά, δεν θέλει να μιλά· και σαν παράφρονη κοιτάζει τον κόσμο και δεν τον επιθυμεί και δεν τον βλέπει, διότι δεν υπάρχει σε αυτόν η άφθαρτη γλυκύτητα»[8].

Η σημερινή Ευαγγελική περικοπή,[9] που αποτελεί σύνθεση στίχων από δύο διαφορετικά κεφάλαια του Κατά Ματθαίον Ευαγγελίου, μιλάει για δύο στοιχεία που χαρακτηρίζουν με ποικίλους τρόπους τους βίους των Αγίων: Την καλή ομολογία και την άρση του σταυρού. Ο Κύριος, με την απερινόητη συγκατάβαση και αγαθότητά Του, εξισώνει τον Εαυτό Του με το πλάσμα των χειρών Του, συνάπτοντας διαθήκη με τον άνθρωπο επί ίσοις όροις. Αν ο άνθρωπος Τον ομολογήσει, θα τον ομολογήσει και ο Χριστός ως δικό Του ενώπιον του Ουρανού Πατρός. Αν ο άνθρωπος συγχωρήσει τα μικρά και σχετικά παραπτώματα των συνανθρώπων του, τότε και ο Θεός θα συγχωρήσει αμαρτίες μεγάλες και χαλεπές, που προσέβαλαν τον ίδιο τον Δημιουργό του παντός[10]. Η ομολογία του ανθρώπου ανήκει στο επίπεδο του πεπερασμένου χρόνου, στο βασίλειο των προσκαίρων. Η ομολογία του Θεού λαμβάνει χώρα, όταν πλέον «χρόνος ουκέτι έσται»[11] και εισάγει θνητούς και χοικούς στην αιωνιότητα.

Η ομολογία «εν Αυτώ» είναι εσωτερική ομολογία ζωής εν Πνεύματι. Πρόκειται για μίμηση του ήθους του Αμνού του Θεού που «ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη»[12], για ζωή αγιότητας μέσα στον κόσμο της αμαρτίας και των παθών. Ο ομολογητής δεν διατυπώνει βαρύγδουπες διακηρύξεις, αλλά φέρει τη ζώσα αίσθηση του Θεού στην καρδιά του. Μιλά, περπατά, αναπνέει όπως ο Υιός του Θεού.

Ο Κύριος επίσης ομολογεί εν Πνεύματι στην καρδιά του ανθρώπου τη σωτηρία, με την άφθαρτη παράκληση με την οποία τον πλημμυρίζει, με τη δωρεά που του αποδίδει, με το «ίδιον χάρισμα» που τον κάνει αποδεκτό ενώπιον του Ουρανού Πατρός και μέλος της κοινωνίας των τετελειωμένων πνευμάτων. Η ομολογία αυτή

είναι εφικτή, όταν υπάρχει ζώσα κοινωνία με τον Κύριο, αν υπάρχει «ο σύνδεσμος της αγάπης»[13] και της πίστεως με τον Χριστό και με όλα τα μέλη του Σώματός Του, εφόσον μόνο «συν πάσι τοις αγίοις» ισχύει ο πιστός «καταλαβέσθαι τι το πλάτος και μήκος και βάθος και ύψος, γνώναι τε την υπερβάλλουσαν της γνώσεως αγάπην του Χριστού»[14].

Όποιος εγκεντρισθεί στο Σώμα του Χριστού συνάπτει διαθήκη με τον Κύριο. Θέτει ήδη από αυτή τη ζωή τις απαρχές μιάς δυναμικής σχέσεως μαζί Του, που μεταβαίνει από πλήρωμα σε πλήρωμα και θα τελειωθεί στην αιωνιότητα. Το πνεύμα που διαπνέει τη σχέση αυτή διαφέρει ριζικά από το πνεύμα του κόσμου τούτου και αναπόφευκτα φέρει τον πιστό σε ρήξη με τα πρότυπά του, καθιστώντας «εχθρούς αυτού τους οικιακούς αυτού»[15].

Το Πνεύμα το Άγιο πλαταίνει την καρδιά, για να οδηγήσει «εις πάσαν την αλήθεια», σε όλο το πλήρωμα της θείας αγάπης που περιπτύσσεται και πληροί με το Φως της «Ουρανόν τε και γη και τα καταχθόνια»[16]. Η επωδός των Ακαθίστων για τους Οσίους τελειώνει με τον στίχο: «Χαίροις Πάτερ, Πατέρων παγκόσμιε». Κάποιοι από αυτούς δεν είχαν απομακρυνθεί από τις οπές της γης στην έρημο που ασκήτευαν, αλλά το περιεχόμενο της καρδιάς τους ήταν όλος ο Αδάμ, «από περάτων έως περάτων, από αρχής μέχρις εσχάτων» και ανέφεραν ενώπιον του θρόνου του Θεού τον κόσμο ολόκληρο στην προσευχή της μεσιτείας τους.

Όπως μαρτυρεί ο άγιος Σωφρόνιος: «Όπου και αν πάει ο άνθρωπος, σε οποιαδήποτε έρημο και αν απομονωθεί, αν βρίσκεται στο δρόμο της πραγματικής

εν Θεώ ζωής, θα ζήσει την τραγωδία του κόσμου και μάλιστα πολύ εντονότερα και βαθύτερα απ' όσο τη ζούν όσοι βρίσκονται στον κόσμο, γιατί αυτοί δεν γνωρίζουν τι στερούνται. Οι άνθρωποι πάσχουν από πολλές στερήσεις, αλλά εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις δεν γνωρίζουν την κύρια στερήσή τους. Θλίβονται και κλαίνε, όταν στερηθούν από τα πρόσκαιρα αγαθά. Αλλά με τι δάκρυα θα θρηνούσε ο κόσμος, αν γνώριζε την κύρια στερήσή του, και με ποια αναζήτηση θα αναζητούσε το “εν ου έστι χρεία”»[17].

Σε αυτή τη ζωή, σύμφωνα με τον Απόστολο, κάποιιο με τις αμαρτωλές πράξεις σπέρνουν φθορά και θάνατο, κάποιιο όμως με έργα αγαθά σπέρνουν αιωνιότητα[18]. Οι διάπυρες προσευχές των Αγίων για την προσωπική τους σωτηρία και τη σωτηρία του κόσμου φυλάσσονται ως τον καιρό της Δευτέρας Παρουσίας ως πολύτιμο θυμίαμα από τους Αγγέλους σε χρυσές φιάλες[19]. Η Ημέρα του Κυρίου θα είναι έκπληξη, όχι μόνο διότι κανένας δεν γνωρίζει «χρόνους η καιρούς»[20], αλλά διότι θα φανερωθούν «τα κρυπτά της καρδιάς»[21] των ανθρώπων. Οι γνήσιοι και πιστοί δούλοι του Θεού δεν επιδεικνύουν τη δύναμη του Πνεύματος και την αγάπη που φέρουν μέσα τους. Η άρση του σταυρού είναι συχνά εργασία μυστική του ανθρώπου που παλεύει ενάντια στην αμαρτία στα βάθη του είναι του, του ανθρώπου που αναζητεί το Φως της ταπεινώσεως και αγωνίζεται να μην καταπατήσει τη διαθήκη που σύναψε με τον Κύριο, να ζει όχι στα ασφυκτικά πλαίσια του εαυτού του, αλλά γι' Αυτόν που τον εξαγόρασε με το τίμιο Αίμα Του.

Ο Θεός επαγγέλεται ισοθεία, επιθυμώντας να πεί στον άνθρωπο, «πάντα τα εμά σα εστιν»[22], αλλά πρώτα δοκιμάζει τα γνήσια τέκνα Του, αυτά που θα ανταποκριθούν με ευγνωμοσύνη και φιλότιμο στις επαγγελίες Του και δεν θα απαντήσουν, «έχε με παρητημένον... ου δύναμαι ελθείν»[23]. Το κρίμα του άδικου θανάτου του Μονογενούς Υιού του Θεού επαναλαμβάνεται σε καθέναν από τους Αγίους Του. Ο Κύριος παραχωρεί στη ζωή τους παθήματα και πειρασμούς, που δοκιμάζουν την καρδιά τους όπως η κάμινος τον χρυσό[24]. «Ως χρυσόν εν χωνευτηρίω εδοκίμασεν αυτούς και ως ολοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αυτούς και εν καιρώ επισκοπήσ αυτών αναλάμψουσιν»[25]. Επιτρέπει ακόμη και την κατάβασή τους στον άδη, όχι όμως για να απωλεσθούν, αλλά για να τους δώσει το προνόμιο να γνωρίσουν έως τέλους την οδό του Κυρίου Ιησού και να καταστούν κατ' αυτόν τον τρόπο μέτοχοι της νίκης του Σταυρού και της Αναστάσεώς Του, να γίνουν αδελφοί του «Πρωτοτόκου»[26] και Ηγαπημένου Υιού της αγάπης.

Παραπομπές:

[1]. Βλ.Β' Θεσ. 2,8.

[2]. Βλ. Β' Τιμ. 4,8.

[3]. Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, σ. 475.

- [4]. Ό.π., σ. 475.
- [5]. Βλ. Ιωάν. 8,44.
- [6]. Βλ. Ματθ. 5,46-47.
- [7]. Βλ. Α' Κορ. 1,25.
- [8]. Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, σ. 594.
- [9]. Ματθ. 10,32-33, 37-38 και 19,27-30.
- [10]. Βλ. Ματθ. 6,12.
- [11]. Αποκ. 10,6.
- [12]. Ησ. 53,7.
- [13]. Βλ. Κολ. 3,14.
- [14]. Εφ. 3,18-19.
- [15]. Βλ. Ματθ. 10,36.
- [16]. Βλ. Αναστάσιμος Κανόνας, Ώδη γ'.
- [17]. Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, σ. 289.
- [18]. Πρβλ. Γαλ. 6,8.
- [19]. Αποκ. 5,8.
- [20]. Βλ. Πράξ. 1,7.
- [21]. Α' Κορ. 14,25.
- [22]. Λουκ. 15,31.
- [23]. Βλ. Λουκ. 14,16-20.
- [24]. Βλ. Παροιμ. 17,3.
- [25]. Σοφ. Σολ. 3,6-7.
- [26]. Βλ. Ρωμ. 8,29.

<https://bit.ly/2V5hONA>